

TÜRKÇE

Ek Fiil (Ek Eylem)

Mastar olarak bir anlamı olmayan, isim ya da isim soylu sözcüklere gelerek onları cümlede yüklem olarak kullandıran ya da basit zamanlı eylemlere gelerek onları birleşik zamanlı yapan “imek” eylemine **ek eylem** denir.

Ek eylemin iki farklı görevi vardır:

1. İsim ya da isim soylu sözcükleri yüklem yapar.
Gelen Hasan'dı.
Gelen Hasan'mış
2. Basit zamanlı fiilleri birleşik zamanlı yapar.

Geliyordu
Gelmişti
Gelirse

İsimlere ya da isim soylu sözcüklere, yüklem görevi kazandırır.

Eskiden en güvenilir araç trendi. (tren idi)
En sevdiği yemek buymuş. (bu imiş)
Çalışma, başarısının anahtarıydı. (anahtarı idi)

Ek eylemin isimlerle dört çekimi vardır:

a) Görülen Geçmiş Zaman (idi):

Öğrenciydim. (Öğrenci idim.)

Öğrenciydin.

Öğrenciydi.

Öğrenciydik.

Öğrenciydiniz.

Öğrenciydiler. (Öğrencilerdi.)

Seni buraya çağıran bendim.

Yeni taşındıkları, bahçeli bir evdi.

Elinde taşıdığı okul çantasıydı.

b) Öğrenilen Geçmiş Zaman (imiş):

Öğrenciymişim. (Öğrenci imişim.)

Öğrenciymişsin.

Öğrenciymiş.

Öğrenciymişiz.

Öğrenciymişsiniz.

Öğrenciymişler. (Öğrencilermiş.)

Yanında oturan kişi, çocukluk arkadaşımı.

Hava düne göre daha güneşliymiş.

Bu sınavda ben de görevliyimişim.

c) Şart Kipi (ise):

Öğrenciysem (Öğrenci isem)

Öğrenciyсен

Öğrenciyse

Öğrenciysek

Öğrenciyсенiz

Öğrenciyсeler (Öğrencilerse)

Arkadaşım hastaysa okula gelemez.

O, iyi bir arkadaşsa zor gününde yanında olur.

Elindeki kırmızı kalemse bana ver.

Yan cümlelerin yüklemi olurlar.

d) Geniş Zaman:

Ek eylemin geniş zaman çekiminde kip eki yoktur. Geniş zaman çekimi, şahıs ekleri ile yapılır.

Öğrenciyim.

Öğrencisin.

Öğrencidir.

Öğrenciyiz.

Öğrencisiniz.

Öğrencidirler. (Öğrencilerdir.)

Beni hasta eden sensin.

Elmaların en iyisi Amasya elmasıdır.

Bu ev diğerlerinden daha güzel. (dir)

NOT: Ek eylemin geniş zaman çekiminde, 3. kişi eki “-dır” düşebilir.

Bugün hava güzel. (dir) O, benim kitabım. (dır)

Ek eylemin geniş zaman çekiminde, 1. tekil kişi eki olan “-im” ekini, tamlayan eki ve iyelik adıyla karıştırmamak gerekir.

Benim evim bu sokakta.

EK EYLEMİN OLUMSUZU

Ek eylemle çekimlenmiş sözcükler, “**değil**” edatıyla olumsuz yapılır.

Öğrenciyim - öğrenci değilim.

“değil” sözcüğü tek başına yüklem olmaz.

O, benim en yakın arkadaşım değil.

YÜKLEM

EK EYLEMİN SORU ŞEKLİ

Ek eylemin soru şekli de diğer eylemlerinki gibi “mi” soru edatıyla sağlanır.

Eski eviniz de bu kadar geniş miydi?

Bana bu konu da dikkatli olmamı söyleyen sen değil miydin?

BİRLEŞİK ZAMANLI EYLEMLER

İki kip eki almış eylemlerdir. Birleşik zamanlı eylemler, aldıkları eke göre isimlendirilir. Birleşik zamanlı çekimlerde:

fiil + kip eki + birleşik zaman eki + şahıs eki

a) Hikâye Birleşik Zamanı: -di

Fiil kök veya gövdelerine herhangi bir kip eki getirildikten sonra “idi” (-dı, -di, ...) getirilerek oluşturulur. Emir çekimi hariç bütün basit zamanlı çekimlerin hikâye birleşik zamanlı çekimleri vardır.

Oku-muş-tu-k (-miş’li geçmiş zamanın hikâyesi)

Oku-malı-y-dı-n (gereklilik kipinin hikâyesi)

Oku-y-acak-tı-m (gelecek zamanın hikâyesi)

Oku-r-du-m (geniş zamanın hikâyesi)

Oku- yor-du-m (şimdiki zamanın hikâyesi)

Oku-du-y-du-m (-di’li geçmiş zamanın hikâyesi)

Oku-sa-y-dı-m (dilek-şart kipinin hikâyesi)

Oku-y-a-y-dı-m (istek kipinin hikâyesi)

b) Rivayet Birleşik Zamanı: -miş

Fiil kök veya gövdelerine herhangi bir kip eki getirildikten sonra “ımış” ek-fiili getirilerek yapılır. Emir ve bilinen geçmiş zaman çekimleri hariç diğer basit zamanlı çekimlerin rivayet birleşik zamanlı çekimleri vardır.

Gel -i-yor-muş (şimdiki zamanın rivayeti)

Gel -se-y-miş (dilek-şart k. rivayeti)

Gel -miş-miş (-miş’li geçmiş zamanın rivayeti)

Gel -ecek-miş (gelecek zamanın rivayeti)

Gel -i-r-miş (geniş zamanın rivayeti)

Gel - e-y-miş (istek kipinin rivayeti)

Gel -meli-y-miş (gereklilik kipinin rivayeti)

c) Şart Birleşik Zamanı: -se

Fiil kök veya gövdelerine herhangi bir kip eki getirildikten sonra “ise” ek-fiili getirilerek yapılır. Emir, dilek-şart ve istek çekimleri hariç diğer basit zamanlı çekimlerin şart birleşik zamanlı çekimleri vardır.

Onu görürseniz beni arayın.

Yolu biliyorsan gidelim.

Çalışırsan sınıfını geçersin.

“Bir eylemde iki tane zaman ya da bir tane zaman bir tane dilek kavramı varsa böyle eylemlere birleşik zamanlı eylem denir.”

☺ **BAŞARILAR DİLERİM** ☺